

Valtuusto 21.03.2022 § 37

§ 37

Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 2022-2025 ja ikäkausittaiset hyvinvointisuunnitelmat

Valmistelijat / lisätiedot:
Kaarnalehto Annika
Rysti Maria
Ahonen Sanna
Wilén Leena
etunimi.sukunimi@espoo.fi
Vaihde 09 816 21

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus

Valtuusto

1

hyväksyy Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman vuosille 2022-2025, Työikäisten hyvinvointisuunnitelman vuosille 2022-2025 sekä Ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelman vuosille 2022-2025

2

merkitsee tiedoksi Hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman vuosille 2022-2025.

Käsittely

Värmälä Järvenpään ym. kannattamana teki seuraavan toivomuksen:

Valtuusto toivoo, että selvitetään mahdollisuudet lisätä Espoo Cateringin ja muiden Espoon kouluissa ja päiväkodeissa toimivien ateriapalvelujen ammattilaisten osallisuutta kouluruokailussa ja varhaiskasvatuksen ruokailussa toteutettavassa terveellisten ruokailutottumusten edistämisessä.

Laiho Ruohon ym. kannattamana teki seuraavan toivomuksen: 6.7

Valtuusto toivoo, että Espoo tekee aktiivista yhteistyötä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen kanssa eri ikäkausien hyvinvoinnin ja yhteisten palveluketjujen edistämiseksi.

Laiho Ruohon ym. kannattamana teki seuraavan toivomuksen: 6.8

Valtuusto toivoo, että kouluissa ja toisen asteen oppilaitoksissa tehdään sujuvaa ja oikea-aikaista yhteistyötä hyvinvointialueelle siirtyvän oppilashuollon kanssa lasten ja nuorten katkeamattomien ja sujuvien palvelujen turvaamiseksi.

Järvinen Grönroosin kannattamana teki seuraavan muutosehdotuksen:

1. Poistetaan Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman kohdasta "Periaatteet ja tavoitteet" (sivu 5) lause 1.4. "Vieraskielisten lasten, nuorten

ja perheiden tarpeiden tunnistaminen ja palvelujen kohdentaminen tarpeen mukaisesti".

2. Poistetaan Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman sivulta 7 kohta "4.

4. Vieraskielisten lasten, nuorten ja perheiden tarpeiden tunnistaminen ja palvelujen kohdentaminen tarpeen mukaisesti".

3. Poistetaan Työikäisten hyvinvointisuunnitelman sivulla 3 oleva kohta "vieraskielisten kotoutumista ja hyvinvointia".

4. Poistetaan Työikäisten hyvinvointisuunnitelman sivulla 7 olevan taulukon kolmannelta riviltä maininta "kohderyhmänä erityisesti vieraskieliset".

5. Poistetaan Ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelman sivulta 26 kohta "vieraskielisten ikääntyneiden ohjauksen ja neuvonnan edistäminen".

Perustelu muutoksille: Vieraskielisyys ei ole hyväksyttävä peruste erityisten hyvinvointipalvelujen tarjoamiselle. Jos hyvinvointipalveluja kohdennetaan ja tarjotaan tällaisin perustein, espoolaiset käytännössä asetetaan epätasa-arvoiseen asemaan sen mukaan, mikä on heidän äidinkieltensä. Kyseessä on myös tasa-arvon periaatteiden vastainen ns. positiivinen syrjintä, jota Espoon kaupungin ei pidä harjoittaa.

Nores Karimäen ym. kannattamana teki seuraavan toivomuksen:

Valtuusto toivoo, että päihde- ja huumeongelmien ehkäisyssä, tunnistamisessa ja hoidossa huomioidaan myös rahapeli-ongelmat.

Kajava Grönroosin ym. kannattamana teki seuraavan lisäsehdotuksen:

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan lisätään inklusion onnistumisen mittareihin (Periaate 3. Toimimme yhdessä 1/3): "Kyselytutkimus inklusion toteutuksen onnistumisesta".

Siivola Hopsun kannattamana teki seuraavan toivomuksen:

Valtuusto toivoo, että kasvun ja oppimisen lautakunnan käsitellessä selvitystä inklusion, kolmiportaisen tuen ja lähikouluperiaatteen järjestelystä, kiinnitetään huomiota myös erityisen tuen piirissä olevien lasten onnistuneeseen siirtymiseen yleisopetuksen pariin, päättöluokan integraatioluokkien koulupudokkaiden määrään verrattuna muihin luokkiin, integraatioluokan opettajien sairaslomien määrään ja koulun hyvinvointikyselyn tuloksiin.

Keskustelun päätyttyä puheenjohtaja esitti yhteenvedon keskustelun kuluessa tehdyistä ehdotuksista ja totesi, että ensin käsitellään muutos ja lisäksi sitten toivomus.

Äänestys Järvisen muutosehdotuksesta

Puheenjohtaja ehdotti, että äänestyksessä ne, jotka kannattavat kaupunginhallituksen ehdotusta, äänestävät jaa ja ne, jotka kannattavat Järvisen ehdotusta, äänestävät ei. Valtuusto hyväksyi puheenjohtajan ehdotuksen.

Äänestyksessä valtuusto 66 äänellä 9 ääntä vastaan hylkäsi Järvisen ehdotuksen. Äänestyslista on pöytäkirjan liitteenä.

Kajavan lisäsehdotuksen käsittely

Puheenjohtaja tiedusteli, voidaanko Kajavan lisäsehdotus hyväksyä yksimielisesti? Koska ehdotusta ei vastustettu, puheenjohtaja totesi valtuuston hyväksyneen sen yksimielisesti.

Sitten otettiin käsiteltäväksi toivomukset.

Puheenjohtaja tiedusteli, voidaanko Värmälän toivomusehdotus hyväksyä yksimielisesti? Koska ehdotusta ei vastustettu, puheenjohtaja totesi valtuuston hyväksyneen sen yksimielisesti.

Puheenjohtaja tiedusteli, voidaanko Laihon toivomusehdotus 6.7 hyväksyä yksimielisesti? Koska ehdotusta ei vastustettu, puheenjohtaja totesi valtuuston hyväksyneen sen yksimielisesti.

Puheenjohtaja tiedusteli, voidaanko Laihon toivomusehdotus 6.8 hyväksyä yksimielisesti? Koska ehdotusta ei vastustettu, puheenjohtaja totesi valtuuston hyväksyneen sen yksimielisesti.

Puheenjohtaja tiedusteli, voidaanko Noreksen toivomusehdotus hyväksyä yksimielisesti? Koska ehdotusta ei vastustettu, puheenjohtaja totesi valtuuston hyväksyneen sen yksimielisesti.

Puheenjohtaja tiedusteli, voidaanko Siivolan toivomusehdotus hyväksyä yksimielisesti? Koska ehdotusta ei vastustettu, puheenjohtaja totesi valtuuston hyväksyneen sen yksimielisesti.

Päätös

Valtuusto:

Kaupunginhallituksen ehdotus hyväksyttiin seuraavalla lisäyksellä:

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan lisätään inklusion onnistumisen mittareihin (Periaate 3. Toimimme yhdessä 1/3): "Kyselytutkimus inklusion toteutuksen onnistumisesta".

Lisäksi hyväksyttiin seuraavat toivomukset:

Valtuusto toivoo, että selvitetään mahdollisuudet lisätä Espoo Cateringin ja muiden Espoon kouluissa ja päiväkodeissa toimivien ateriapalvelujen ammattilaisten osallisuutta kouluruokailussa ja varhaiskasvatuksen ruokailussa toteutettavassa terveellisten ruokailutottumusten edistämisessä.

Valtuusto toivoo, että Espoo tekee aktiivista yhteistyötä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen kanssa eri ikäkausien hyvinvoinnin ja yhteisten palveluketjujen edistämiseksi.

Valtuusto toivoo, että kouluissa ja toisen asteen oppilaitoksissa tehdään sujuvaa ja oikea-aikaista yhteistyötä hyvinvointialueelle siirtyvän oppilashuollon kanssa lasten ja nuorten katkeamattomien ja sujuvien palvelujen turvaamiseksi.

Valtuusto toivoo, että päihde- ja huumeongelmien ehkäisyssä, tunnistamisessa ja hoidossa huomioidaan myös rahapeliongelmat.

Valtuusto toivoo, että kasvun ja oppimisen lautakunnan käsitellessä selvitystä inklusion, kolmiportaisen tuen ja lähikouluperiaatteen järjestelystä, kiinnitetään huomiota myös erityisen tuen piirissä olevien lasten onnistuneeseen siirtymiseen yleisopetuksen pariin, päättöluokan integraatioluokkien koulupudokkaiden määrään verrattuna muihin luokkiin, integraatioluokan opettajien sairaslomien määrään ja koulun hyvinvointikyselyn tuloksiin.

Selostus

Kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kuntalain (410/2015, 1 §) mukaan kunnan keskeisimpiä tehtäviä.

Terveydenhuoltolain (2010/ 1326, 12 §) mukaan asukkaiden hyvinvoinnin tilasta sekä hyvinvointia tukevista toimenpiteistä on raportoitava valtuustolle vuosittain. Tämän lisäksi kerran valtuustokaudessa on valmisteltava laajempi hyvinvointikertomus. Tehtävä tulee säilymään kunnilla myös sote-uudistuksen jälkeen. Kuntien ja hyvinvointialueiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävät on määritelty laissa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021).

Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 2022–2025 julkaisu on lain edellyttämä laaja hyvinvointikertomus. Julkaisun alussa kuvataan hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä Espoossa, sen näkyvyyttä Espoo-tarinassa ja hyvinvointijohtamisen rakenteita. Tämän jälkeen kuvataan tiivistetysti mm. hyvinvoinnin osatekijöitä, koronapandemian vaikutuksia, eri ikäryhmien hyvinvoinnista keskeisiä nostoja sekä valtuustokauden hyvinvoinnin edistämisen painopisteet ja tavoitteet.

Hyvinvointikertomuksen lisäksi valtuustokaudelle on valmisteltu ikäryhmittäiset hyvinvointisuunnitelmat, joihin on kirjattu tavoitteet toimenpide-ehdotuksineen. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma vastaa myös lastensuojelulain (417/2007) 12 § edellyttämää lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi ja lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi laadittavaa suunnitelmaa. Ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelma on samalla vanhuspalvelulain 5§ edellyttämä suunnitelma ikääntyneen väestön hyvinvoinnin tukemiseksi.

Suunnitelmat ovat keskeinen väline, joilla johdetaan ja kehitetään eri ikäryhmiä koskevaa hyvinvointityötä Espoossa.

Tarkempaa tietoa espoolaisten hyvinvoinnin tilasta on koottu Toimintaympäristön tila -koosteeseen, joka on luettavissa kaupungin verkkosivuilla. Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma on siis tiivis kertomus hyvinvoinnin tilasta, jota toimintaympäristön tietopaketti täydentää.

Valtuustokauden aikana tehtävässä hyvinvointiraportoinnissa keskitytään erityisesti valtuustokaudelle asetettujen hyvinvointitavoitteiden ja -toimenpiteiden toteutumisen raportointiin.

Espoolaisten hyvinvoinnin tila

Espoolaisten hyvinvointi on useilla kansallisilla seurantaindikaattoreilla tarkasteltuna keskimääräistä parempi. Koronapandemialla on ollut vaikutusta hyvinvointiin ja muun muassa työttömyys on edelleen huomattavasti korkeampi kuin ennen koronakriisiä. Pitkäaikaistyöttömyys on kasvanut voimakkaasti. Koronapandemia on myös lisännyt esimerkiksi yksinäisyyden kokemista ja uupumisen tunnetta. Koronapandemian vaikutusten lisäksi keskeiset hyvinvointihaasteet liittyvät terveyden ja hyvinvoinnin epätasa-arvoiseen jakaantumiseen, nopeaan väestön sekä vieraskielisen väestön kasvuun, ikärakenteen vanhenemiseen ja kaupungistumiseen. Myös asuinalueiden epäsuotuisan eriytymiskehityksen riski on tärkeää huomioida hyvinvoinnin edistämässä.

Painopisteet ja tavoitteet valtuustokaudelle

Valtuustokauden painopisteet on muodostettu ikäkausittaisten hyvinvointityön ohjausryhmien yhteistyössä huomioiden Espoo tarinan

valtuustokauden tavoitteet. Painopisteet on hyväksytty poikkihallinnollisessa Hyvinvoinnin, terveyden ja osallisuuden edistämisen ohjausryhmässä.

Lasten, nuorten ja lapsiperheiden, työikäisten ja ikääntyneiden hyvinvointityön toimenpiteet kuvataan tarkemmin kunkin ikäryhmän erillisessä hyvinvointisuunnitelmassa. Eri väestöryhmien tarpeet huomioidaan toimenpiteiden toteutuksessa.

Valtuustokauden painopisteet

1. Edistämme osallisuutta ja yhdenvertaisuutta
2. Tuemme mielen hyvinvointia
3. Kehitämme viihtyisiä, turvallisia ja aktiivisuuteen kannustavia asuinympäristöjä
4. Vahvistamme eri toimijoiden yhteistyötä asukkaiden hyvinvoinnin tukemiseksi
5. Edistämme
  - o lasten ja nuorten hyvää arkea
  - o työikäisten työ- ja toimintakykyä
  - o ikääntyvien hyvinvointia ja toimintakykyä
  - o vieraskielisten kotoutumista ja hyvinvointia

Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointityön tavoitteet

1. Edistämme osallisuutta ja yhdenvertaisuutta
  - 1.1. Lapset, nuoret ja perheet ovat aktiivisesti mukana palvelujen suunnittelussa ja kehittämisessä
  - 1.2. Ryhmään kuulumisen ja mahdollisuus harrastaa toteutuu kaikkien lasten ja nuorten osalta
  - 1.3. Lisätään vanhemmuuden tukea nuorisoikäisten vanhemmille
  - 1.4. Vieraskielisten lasten, nuorten ja perheiden tarpeiden tunnistaminen ja palvelujen kohdentaminen tarpeen mukaisesti
  - 1.5. Lapsiperheköyhyyden riskitekijät tunnistetaan ja niihin puututaan eri palveluissa
2. Tuemme mielen hyvinvointia
  - 2.1 Lasta suojellaan kaikenlaiselta väkivallalta
  - 2.2 Lapsilla ja nuorilla on turvallinen ja viihtyisä asuinympäristö hyvinvointia tukemassa
  - 2.3 Lasten, nuorten ja perheiden mielen hyvinvointi vahvistuu
3. Toimimme yhdessä
  - 3.1 Palvelut ovat lähellä asiakasta
  - 3.2 Teemme palvelupoluista yhtenäiset ja toimintaamme ohjaa yhteensovittava työskentely
  - 3.3 Varhaiskasvatuksessa ja opetuksessa tehdään tavoitteellista ja yhteisöllistä hyvinvointityötä

Työikäisten hyvinvointityön tavoitteet

Työikäisten hyvinvointisuunnitelman tavoitteissa ja toimenpiteissä huomioidaan yllä kuvatut painopisteet.

Työikäisten hyvinvointityön tavoitteita on kolme ja jokaiselle tavoitteelle on muodostettu 7–13 toimenpidettä. Toimenpiteet ja mittarit on kuvattu työikäisten hyvinvointisuunnitelmassa.

1. Työikäisille espoolaisille on tarjolla mahdollisuuksia ja tukea hyvinvointia edistäviin elintapoihin

2. Työelämän ulkopuolella olevien hyvinvointiin tarjotaan tukea ennaltaehkäisevästi ja varhaisessa vaiheessa
3. Työkäinen espoolainen saa tarvitsemansa palvelun sujuvasti (työllisyys, sote, järjestöt, liikunta- ja kulttuuri)

Ikääntyneiden hyvinvointityön tavoitteet

Ikääntyneiden hyvinvointityön tavoitteita on 6 ja niille on asetettu toimenpiteitä. Toimenpiteet on kuvattu Täyttä elämää ikääntyneenä - suunnitelmassa (Suunnitelma Espoon ikääntyneen väestön hyvinvoinnin tukemiseksi 2022–2025).

- 1) Ikääntyneiden hyvinvointia edistävä toiminta on tavoitteellista ja siihen on helppo osallistua
- 2) Ikääntyneet osallistuvat ja vaikuttavat
- 3) Viestintä, ohjaus ja neuvonta toimivat ja tavoittavat ikääntyneet
- 4) Teknologia ja helppokäyttöiset sähköiset palvelut auttavat arjessa ja edistävät osallisuutta
- 5) Esteetön elinympäristö tukee itsenäistä elämää
- 6) Ikääntyneet asuvat turvallisesti ja toimintakykyisinä kotona

Hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman 2022–2025 ja ikäkausittaisten hyvinvointisuunnitelmien kokoaminen

Hyvinvointikertomuksen -ja suunnitelman kokoamisesta vastaa toimialojen asiantuntijoista koostuva hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen asiantuntijaryhmä. Ikäryhmittäisten hyvinvointisuunnitelmien kokoamisesta vastaavat kolme poikkihallinnollista ikäkausittaista hyvinvointityön ohjausryhmää: lasten ja nuorten, työikäisten sekä ikääntyneiden hyvinvointityön ohjausryhmät. Hyvinvointityön kokonaisuuden johtamisesta vastaavat kaupungin johtoryhmä sekä kaupunkitasoinen hyvinvoinnin, terveyden ja osallisuuden edistämisen ohjausryhmä.

Asukkaiden näkemyksiä on koottu Espoo tarinan yhteydessä toteutetusta Mun Espoo kyselyssä sekä työpajoissa. Järjestöjen näkemyksiä on kuultu Kumppanuusfoorumissa, joka on kaupungin ja järjestöjen yhteinen alusta hyvinvoinnin edistämiseksi. Järjestöjen edustajia on mukana myös Espoon hyvinvoinnin edistämisen rakenteissa. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman työstäminen on tehty laajassa yhteistyössä lasten ja nuorten hyvinvointityön eri toimijoiden kanssa. Mukana on ollut sivistystoimen ja sosiaali- ja terveystoimen toimialoilta asiantuntijoita ja johtoa. Espoon vanhusneuvosto on osallistunut ikääntyvien hyvinvointisuunnitelman, Täyttä elämää ikääntyneenä -suunnitelman 2022–2025, laatimiseen. Vanhusneuvoston, vammaisneuvoston, tasa-arvo ja yhdenvertaisuustoimikunnan sekä nuorisovaltuuston lausunnot pyydettiin ennen lautakuntien, kaupunginhallituksen ja -valtuuston käsittelyä.

Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 2022–2025 tullaan kääntämään ruotsin kielelle kaupunginvaltuuston päätöksen jälkeen.

Hyvinvointikertomuksesta ja -suunnitelmasta 2022–2025 tehdään kolmella kielellä (suomi, ruotsi, englanti) tiiviit kuvaukset Espoon verkkosivuille.

Käsittely muissa toimielimissä

Hyvinvointikertomus- ja suunnitelma 2022–2025, lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, työikäisten hyvinvointisuunnitelma ja ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelma on käsitelty helmikuun aikana hyvinvoinnin ja

terveyden lautakunnassa, kasvun ja oppimisen lautakunnassa, svenska rum lautakunnassa, kulttuurilautakunnassa, liikuntalautakunnassa ja ympäristö- ja rakennuslautakunnassa. Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunnassa ja kasvun ja oppimisen lautakunnassa päätösehdotukseen tehtiin alla eriteltyjä muutosehdotuksia. Ympäristö- ja rakennuslautakunta hyväksyi päätösehdotuksen ja antoi lisäksi kommentteja, jotka eritelty alle. Muissa lautakunnissa päätösehdotukset hyväksyttiin esitetyn mukaisesti. Aikataulullisista syistä johtuen asia menee pelkästään tiedoksi tekniseen lautakuntaan ja kaupunkisuunnittelulautakuntaan (2.3.2022).

Kasvun ja oppimisen lautakunta

Kasvun ja oppimisen lautakunta käsitteli Hyvinvointikertomusta ja -suunnitelmaa 2022–2025 ja ikäkausittaisia hyvinvointisuunnitelmia kokouksessaan 9.2.2022. Lautakunta totesi, että yleisesti asetettujen tavoitteiden tulee toteutua myös vammaisten ja pitkäaikaissairaiden kohdalla. Lautakunta toivoi, että tämä asia kirjataan ja se näkyy myös hyvinvointikertomuksessa ja -suunnitelmassa. Hyvinvointikertomuksessa ja -suunnitelmassa 2022–2025 on korostettu tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden tärkeyttä kaupungin toiminnassa. Toimenpiteiden toteutuksessa huomioidaan yhdenvertaisuus, esteettömyys ja saavutettavuus sekä eri väestöryhmien tarpeet. Nämä näkökulmat sisältyvät myös ikäkausittaisiin hyvinvointisuunnitelmiin.

Lautakunta esitti, että lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan kirjataan toimenpiteeksi lapsistrategian valmistelu Espoossa. Lisäksi lautakunta esitti, että Espoon kaupunki hakee mukaan Unicefin lapsiystävällinen kunta -malliin. Lautakunta katsoo, että edellä mainitut toimet edistävät Espoontarinan toteutumista. Lautakunta toivoi, että Espoo kehittää lapsibudjetoitua ja seuraa jatkossa mahdollisuuksien mukaan, yhdessä hyvinvointialueen kanssa, lapsiin kohdistuvan rahoituksen tasoa.

Kansallinen lapsistrategia on julkaistu vuonna 2021. Espoon lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma (2022–2025) toimii käytännössä myös kuntatasoisena lapsistrategian toimeenpanosuunnitelmana, sillä se nojaa lapsistrategian periaatteisiin sekä sisältää toimenpiteitä lapsistrategian keskeisistä teemoista. Lapsistrategian näkökulmasta hyvinvointisuunnitelman painopisteissä korostuvat erityisesti lapsen osallisuuden vahvistaminen ja eriarvoisuuden torjunta sekä lasten ja perheiden tarpeita vastaavien palvelujen vahvistaminen. Tämän vuoksi lapsistrategian valmistelua ei ole kirjattu lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan erillisenä toimenpiteenä. Lisäksi valtioneuvoston periaatepäätös lapsistrategian toimeenpanosuunnitelmasta pitää sisällään erilaisia lapsistrategiaa ja lapsen oikeuksia edistäviä toimenpiteitä, jotka ovat myös kuntia velvoittavia. Espoon lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman (2022–2025) suunnittelussa ja toimeenpanossa tullaan ottamaan huomioon lapsistrategian keskeisten painopisteiden lisäksi lapsistrategian toimeenpanosuunnitelma.

Kasvun ja oppimisen lautakunta esittää, että Espoo hakisi Unicefin lapsiystävällinen kunta -malliin ja edistäisi lapsibudjetoitua. Nämä ehdotukset ovat kannatettavia, mutta vaativat myös resursseja valmisteluun. Selvitetään vuoden 2022 aikana lapsibudjetoitinnin käyttöönoton mahdollisuuksia. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan on kirjattu toimenpiteeksi osallistavan budjetoitinnin kokeiluja sekä lapsivaikutusten/ennakkoarviointien sisällyttäminen lapsia koskeviin päätöksiin. Nämä toimenpiteet palvelevat myös lapsen oikeuksien vahvistumista Espoossa.

Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta

Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta käsitteli Hyvinvointikertomusta ja -suunnitelmaa 2022–2025 ja ikäkausittaisia hyvinvointisuunnitelmia 15.2. kokouksessaan. Lautakunta lisäsi kaksi toimenpidettä lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan. Nämä toimenpiteet olivat nuorten hyvinvoinnin ja osallisuuden selvittäminen kyselyllä sekä toimenpide, jolla ehkäistään lasten ja nuorten huumeiden käyttöä. Toimenpiteet on lisätty lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan. Toimenpiteitä tullaan konkretisoimaan 27.4.2022 järjestettävässä hyvinvointisuunnitelman kick off -tilaisuudessa, jonne kutsutaan ammattilaisten verkostoa, lasten ja nuorten edustajia sekä päättäjiä.

Lisäksi lautakunta kehotti huomioimaan suunnitelmien valmistelussa ja toimeenpanossa nuorisovaltuuston, vammaisneuvoston sekä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustoimikunnalta saadut lausunnot. Hyvinvointisuunnitelmassa ja -kertomuksessa on korostettu yhdenvertaisuus- ja tasa-arvonäkökulmia ja osallisuuden ja yhdenvertaisuuden edistäminen on valittu yhdeksi valtuustokauden painopisteeksi. Ikäkausittaisiin suunnitelmiin on lisätty kohta, joka edellyttää, että toimenpiteiden toteutuksessa huomioidaan yhdenvertaisuus, esteettömyys ja saavutettavuus sekä eri väestöryhmien tarpeet. Ikäkausittaiset ohjausryhmät vastaavat suunnitelmien valmistelusta ja toimenpiteiden toteutuksesta ja niissä tullaan huomioimaan vaikuttamistoimielimistä saatujen lausuntojen ehdotukset.

Ympäristö- ja rakennuslautakunta

Ympäristö ja rakennuslautakunta käsitteli Hyvinvointikertomusta ja -suunnitelmaa 2022–2025 ja ikäkausittaisia hyvinvointisuunnitelmia 16.2. kokouksessaan ja hyväksyi ne yksimielisesti.

Lautakunnan keskustelussa nousi esiin toive lähdetietojen lisäämisestä. Lähdetietoja on täydennetty ja loppuun lisätty lähdeluettelo. Lautakunnan keskustelussa nousi esiin, ettei koronan jälkivaikutusten hoito näy riittävän selkeästi. Valtuustokauden painopisteet on valittu nojautuen hyvinvointitietoon muun muassa koronan vaikutuksista. Esimerkiksi yksinäisyyden kokemus on Kouluterveyskyselyn 2021 ja Pääkaupunkiseudun hyvinvointikyselyn 2021 mukaan lisääntynyt, minkä vuoksi osallisuuden edistäminen on yksi valtuustokauden painopisteistä ja sen edistämiseksi on kaikissa ikäkausittaisissa suunnitelmissa toimenpiteitä. Lautakunnassa nousi esiin Hyvinvointikertomuksen ja suunnitelmien kääntäminen englanniksi. Hyvinvointikertomuksesta ja -suunnitelmasta 2022–2025 tehdään tiivis kuvaus suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi kaupungin verkkosivuille.

Vammaisneuvosto

Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 2022–2025 ja ikäkausittaiset hyvinvointisuunnitelmat toimitettiin vammaisneuvostoon lausunnoille 19.1.2022 ja vammaisneuvosto toimitti lausuntonsa 7.2.2022.

Vammaisneuvosto esittää toimenpide-ehdotuksena, että vammaisten osalta tulisi määritellä selkeät tavoitteet ja mittarit suunnitelmiin, seurannan tulisi olla systemaattista ja vammaisneuvoston tulisi saada edistymisestä tietoa vuosittain. Valtuustokauden yhtenä painopisteenä on osallisuuden ja yhdenvertaisuuden edistäminen. Lasten ja nuorten

hyvinvointisuunnitelman toimenpiteeksi on kirjattu muun muassa vammaisten lasten ja perheiden kokemuksia osallisuudesta selvittävän kyselyn toteuttaminen. Ikäkausittaisiin suunnitelmiin tehtiin lisäys, joka edellyttää, että toimenpiteiden toteutuksessa huomioidaan yhdenvertaisuus, esteettömyys ja saavutettavuus sekä eri väestöryhmien tarpeet. Ikäkausittaiset ohjausryhmät vastaavat toimenpiteiden toteutuksesta ja seurannasta. Vammaisneuvoston toiveet huomioidaan saatavilla olevan tiedon puitteissa. Hyvinvointisuunnittelun toteutuksesta raportoidaan kaupungin tilinpäätöksen yhteydessä. Jatkossa huolehditaan, että koonti tavoittaa myös vammaisneuvoston.

Vammaisneuvosto esittää, että kaikkien toimenpiteiden osalta tulisi tehdä vaikutusten ennakoarviointi. Päätösten vaikutusten ennakoarvioinnin käyttöönottoa tullaan edistämään ja siinä yhtenä tärkeänä arvioinnin kohtana on päätösten vaikutukset eri väestöryhmiin.

Vammaisneuvosto esittää, että neuvostolla tulisi olla edustus Hyvinvoiva Espoo kehittämissuunnitelmassa, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustoimikunnassa, poikkihallinnollisissa asiantuntijaryhmissä, järjestöyhteistyön kehittäjäryhmässä ja että kumppanuusfoorumiin on otettava laajemmin mukaan vammaisyhdistyksiä. Neuvosto esittää, että Hyte ry:n tehtäviin on sisällytettävä vammaisiin liittyvää toimintaa. Vammaisuuden huomioimista Espoon hyvinvointityön ikäkausittaisissa ohjausryhmissä on vahvistettu vuoden 2022 alusta alkaen, kun vammaisasiamies liittyi niihin jäseneksi. Vammaisneuvoston toivetta saada edustaja muihin edellä mainittuihin ryhmiin selvitetään. HyTe ry:n (entinen Ejoy ry) kehitteillä oleva lähellä.fi -verkkoalusta kokoaa monipuolisesti eri järjestöjen toimintaa ja yhteistyötä tullaan kehittämään kaupungin ja soten kanssa järjestöjen toimintaan ohjaamisessa. Kumppanuusfoorumin tapaamiset ovat avoimia kaikille järjestöille. Vammaisyhdistysten osallistumista tapaamisiin pidetään tärkeänä ja jatkossa pyritään vielä tehokkaammin tiedottamaan tapaamisista.

Vammaisneuvosto esittää, että alueellisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhteistyön kehittäminen edellyttää vammaisten laaja-alaista osallisuutta. Tämä näkökulma on tärkeä yhdenvertaisuuden toteutumisen kannalta ja viestiä on välitetty eteenpäin hyvinvointialueen hyte-yhteistyörakenteiden valmisteluun.

Vanhusneuvosto

Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma ja ikäkausittaiset hyvinvointisuunnitelmat toimitettiin lausunnoille vanhusneuvostoon 19.1.2021 ja vanhusneuvosto toimitti lausuntonsa 27.1.2021.

Vanhusneuvosto esittää, että hyvinvointityön ohjausrakenteiden toimivuutta ja haasteita arvioitaisiin hyvinvointikertomuksessa. Ohjausrakenteiden toiminnan arviointi on suunniteltu toteutettavan vuoden 2022 aikana ja tämä tieto lisättiin hyvinvointikertomukseen. Neuvosto esittää, että sote- ja vanhuspalveluiden tilannetta kuvattaisiin hyvinvointikertomuksessa. Hyvinvointikertomus on tiivis kuvaus hyvinvoinnista. Sote- ja vanhuspalveluita kuvataan tarkemmin muissa raporteissa (kuten mm. läkkäiden henkilöiden sosiaalipalveluiden laatu ja riittävyys -raportti ja kuusikkoraportit). Hyvinvointisuunnittelun toteutumista kuvataan vuosittain tilinpäätöksen yhteydessä erillisessä liitteessä.

Neuvosto pitää tärkeänä kuntien ja hyvinvointialueen yhteistyötä hyte-työssä ja esittää, että jatkossa järjestöjen mahdollisuuksia toimia iäkkäiden hyvinvoinnin edistämiseksi tulee seurata. Neuvosto toteaa myös, että suunnitelmaan kirjattujen toimenpiteiden toteutumisesta tulee huolehtia yhteistyössä kunnan ja hyvinvointialueen kanssa. Nämä näkökulmat ovat tärkeitä ja niitä pidetään esillä kunnan ja alueellisen hyte-yhteistyön yhteistyörakenteiden valmistelussa.

Vanhusneuvosto esitti myös laajoja kysymyksiä liittyen liikenneolosuhteiden ja tiedonvälityksen kuvaamiseen, metrol liikenteen vaikutuksista julkiseen liikenteen toimivuuteen, julkisen liikenteen saavutettavuuteen, maksuihin ja järjestelmien helppokäyttöisyyteen sekä mahdollisia suunnitelmia yhteisö- ja monipolvisen asumisen edistämiseksi. Nämä näkökulmat on välitetty eteenpäin konsernihallintoon ja kaupunkiympäristön toimialalle. Lisäksi hyvinvointikertomukseen on lisätty tietoa julkisen liikenteen saavutettavuudesta. Neuvosto tiedusteli myös tiedonvälitykseen ja viestinnän toimivuutta tarjolla olevien palveluiden, harrastusten ja tapahtumien osalta. Ikääntyneiden suunnitelmassa on toimenpiteitä liittyen viestinnän kehittämiseen. Viestinnässä huomioidaan mahdollisimman monipuoliset kanavat ja yhteistyö eri tahojen kanssa. Neuvosto esitti myös toiveen linkkien lisäämisestä eri ohjelmien loppuun. Linkkejä ei tietoisesti ole lisätty siksi, että linkit usein rikkoontuvat, eivätkä ole tällöin myöskään käyttäjäystävällisiä. Kaupungin verkkosivujen hakutoiminnon avulla löytää helposti haluamansa lisätiedon.

Vanhusneuvosto esittää, että Espoo kartoittaa vuosittain yli 75-vuotiailta asukkailta ja tarvittaessa heidän omaisiltaan, miten he kokevat kotona asumisen turvallisuuden ja hyvinvointi tavoitteen toteutuneen. Hyvinvointityön tavoitteiden toteutumista seurataan ikääntyneiden hyvinvointityön ohjausryhmässä. Kotona asumisen turvallisuutta seurataan eri keinoin, esimerkiksi THL:n FinSote-tutkimuksessa. Yli 75-vuotiaille toteutetaan aina pyynnöstä lakisääteinen yksilöllinen palvelutarpeen arviointi, jossa kartoitetaan avun tarvetta ja kotona asumista.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuustoimikunta

Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 2022–2025 ja ikäkausittaiset hyvinvointisuunnitelmat toimitettiin lausunnoille tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustoimikuntaan 19.1.2021 ja toimikunta toimitti lausuntonsa 3.2.2022.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustoimikunta esittää, että asukasryhmiä kuvattaisiin tarkemmalla tasolla ja tuotaisiin vähemmistöryhmiä esiin ja korostettaisiin erityisesti heikommassa asemassa olevia. Toimikunta esittää myös, että hyvinvointikertomukseen lisättäisiin kriittistä analyysiä eri vähemmistö- ja väestöryhmien tilanteesta. Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma on tiivis kuvaus espoolaisten hyvinvoinnista. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus ja hyvinvointi- ja terveyserot -osioissa tuodaan esiin hyvinvointieroja ja yhdenvertaisuuden edistämisen tärkeys. Valtuustokauden yhdeksi painopisteeksi on nostettu osallisuuden ja yhdenvertaisuuden edistäminen. Ikäkausittaisiin suunnitelmiin tehtiin lisäys, joka edellyttää, että toimenpiteiden toteutuksessa huomioidaan yhdenvertaisuus, esteettömyys ja saavutettavuus sekä eri väestöryhmien tarpeet.

Erillisessä valmisteilla olevassa Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelmassa pystytään kuvaamaan eri vähemmistö- ja

väestöryhmien tilannetta tarkemmalla tasolla ja suunnitelmaan tullaan kirjaamaan myös tavoitteita ja toimenpiteitä tälle valtuustokaudelle.

Nuorisovaltuusto

Nuorisovaltuustolta pyydettiin lausunto lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan 15.11.2021 ja nuorisovaltuusto toimitti lausunnon suunnitelmasta 8.12.2021. Vuoden alussa aloittanut uusi nuorisovaltuusto täydensi aiempaa lausuntoa toimittamalla lausuntonsa 15.2.2022.

Lausunnossa toivottiin yleisesti ottaen, että erilaisten hankkeiden viestinnässä otettaisiin nuoret paremmin huomioon. Myös Espoon nuorisovaltuusto voi olla mukana jakamassa tietoa asiasta nuorille. Lasten ja nuorten osallisuus ja yhdenvertaisuus on lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman yksi keskeinen periaate. Lasten ja nuorten kokemuksia ja näkemyksiä tullaan suunnitelmakaudella kartoittamaan myös kyselyllä, joka lisättiin suunnitelmaan yhdeksi toimenpiteeksi. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman kick off -tilaisuuteen kutsutaan myös nuoria, jotta nuorten ääni pääsee jo suunnitelman maastouttamisen alkumetreillä kuuluviin.

Nuorisovaltuuston lausunnossa tärkeäksi teemaksi koettiin lasten ja nuorten mielenterveydestä huolehtiminen. Lasten ja nuorten mielen hyvinvoinnin vahvistaminen on yksi lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman kantavia periaatteita ja periaatteiden alle on kirjattu useampia toimenpiteitä, joilla pyritään mielen hyvinvointia edistämään yhteistyössä eri ammattilaisten kanssa. Mielen hyvinvoinnin edistäminen, tarpeen mukaisten palvelujen ja ehyiden palvelupolkujen kehittäminen on lisätty toimenpiteeksi lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan. Nämä toimenpiteet ehkäisevät myös koronasta aiheutuvien hyvinvointihaittojen syntyä.

Nuorisovaltuuston lausunnossa nostettiin esiin, että kiusaamiseen ei kouluissa ole pystytty puuttumaan tehokkaasti. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan on toimenpiteeksi kirjattuna sitouttavan kouluyhteisön mallien toteuttaminen sekä Yhdessä vahvaksi yhteisöksi suunnitelman toimeenpano osana koulujen, oppilaitosten ja varhaiskasvatuksen hyvinvointityötä.

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 14.03.2022 § 87

Päätösehdotus

Kasvun ja oppimisen toimialajohtaja Rinta-aho Harri

Kaupunginhallitus ehdottaa, että valtuusto

1

hyväksyy Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman vuosille 2022-2025, Työikäisten hyvinvointisuunnitelman vuosille 2022-2025 sekä Ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelman vuosille 2022-2025

2

merkitsee tiedoksi Hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman vuosille 2022-2025.

Käsittely

Esittelijän kokouksessa tekemät muutokset on huomioitu pöytäkirjassa.

Puheenjohtaja Kausteen ym. kannattamana teki seuraavan lisäysehdotuksen:
Espoo osallistuu lapsibudjetoinnin kehittämiseen osana valtakunnallista verkostomaista työtä sote-uudistuksen voimaantultua. Unicefin lapsiystävällinen kunta -malliin siirtymistä tarkastellaan yhdessä hyvinvointialueen kanssa vuoden 2023 talousarvion yhteydessä.

Ampuja Juvosen kannattamana teki seuraavan muutosehdotuksen:
Poistetaan: Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma_2022-2025 s. 8 "maahanmuuttajille suunnattu arjen tuki" Työikäisten hyvinvointisuunnitelma 2022-2025 TAVOITE 2. Työelämän ulkopuolella olevien hyvinvointiin tarjotaan tukea ennaltaehkäisevästi ja varhaisessa vaiheessa
Poistetaan: "Käynnistetään moniammatillinen yhteistyö kulttuuriyksikön ja Työllisyys Espoon välillä maahanmuuttajataustaisten asiakkaiden hyvinvoinnin ja työllistymisen edistämiseksi. Toiminnassa hyödynnetään osallistavia menetelmiä sekä taiteen, kulttuurin ja luovien alojen ammattilaisia." Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2022-2025 Periaate 1. Edistämme lasten, nuorten ja perheiden osallisuutta ja yhdenvertaisuutta 2/2
Poistetaan: "Maahanmuuttaja-aitien koulutuksen ja työllistymisen tukeminen" Täyttä elämää ikääntyneenä -suunnitelma 2022-2025 1. Tavoite: Hyvinvoinnin edistäminen on tavoitteellista ja vaikuttavaa, ja siihen on helppo osallistua
Poistetaan: "vieraskielisten ikääntyneiden ohjauksen ja neuvonnan edistäminen" Yleisesti poistetaan hyvinvointisuunnitelmasta 2022-2025 viittaukset vieraskielisyyteen ja maahanmuuttajataustaisuuteen. Hyvinvointisuunnitelmassa on perusteltua käsitellä tasavertaisesti ja tasapuolisesti eri väestöryhmiä, joita tässä tapauksessa ovat lapset ja nuoret, työikäiset sekä ikääntyneet äidinkieleen tai etniseen/kulttuuri- ja uskontoonsa katsomatta. Vieraskielisyyttä tai maahanmuuttajataustaisuutta ei pidä nostaa erikseen esiin hyvinvoinnin edistämisen tai erityisen hyvinvoinnin edistämisen toimien perusteena.

Keskustelun päätyttyä puheenjohtaja tiedusteli, voidaanko puheenjohtajan ehdotus yksimielisesti hyväksyä. Koska ehdotusta ei vastustettu, puheenjohtaja totesi kaupunginhallituksen hyväksyneen sen.

Puheenjohtaja totesi, että on tehty esittelijän esityksestä poikkeava kannatettu ehdotus, jonka johdosta on äänestettävä.

Puheenjohtaja totesi kaupunginhallituksen 11 äänellä 2 ääntä vastaan kahden ollessa poissa hylänneen Ampujan ehdotuksen. Äänestyslista on pöytäkirjan liitteessä.

Päätös

Kaupunginhallitus ehdottaa, että valtuusto

1

hyväksyy Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman vuosille 2022-2025, Työikäisten hyvinvointisuunnitelman vuosille 2022-2025 sekä Ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelman vuosille 2022-2025

2

merkitsee tiedoksi Hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman vuosille 2022-2025.

Lisäksi kaupunginhallitus päätti, että Espoo osallistuu lapsibudjetoinnin kehittämiseen osana valtakunnallista verkostomaista työtä sote-

uudistuksen voimaantultua. Unicefin lapsiystävällinen kunta -malliin siirtymistä tarkastellaan yhdessä hyvinvointialueen kanssa vuoden 2023 talousarvion yhteydessä.

Kaupunginhallitus 07.03.2022 § 70

Päätösehdotus

Kasvun ja oppimisen toimialajohtaja Rinta-aho Harri

Kaupunginhallitus ehdottaa, että valtuusto

1

hyväksyy Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman vuosille 2022-2025, Työikäisten hyvinvointisuunnitelman vuosille 2022-2025 sekä Ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelman vuosille 2022-2025

2

merkitsee tiedoksi Hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman vuosille 2022-2025.

Käsittely

Puheenjohtaja Tiina Elon kannattamana ehdotti, että asia jätetään pöydälle.

Päätös

Kaupunginhallitus:
Asia jätettiin yksimielisesti pöydälle.

Liitteet

- 1 Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma_2022-2025
- 2 Työikäisten hyvinvointisuunnitelma 2022-2025
- 3 Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2022-2025
- 4 Täyttä elämää ikääntyneenä -suunnitelma 2022-2025
- 5 Äänestyslista § 37

Oheismateriaali

- Nuorisovaltuusto lausunto 15.2.2022
- Vammaisneuvoston lausunto 7.2.2022
- Vanhusneuvoston lausunto 27.1.2022
- Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustoimikunnan lausunto 26.1.2022
- Nuorisovaltuuston lausunto 8.12.2021

Tiedoksi